

Stort Møde— Børnenes Ret

Et stort kirkeligt Møde blev sidste Uge afholdt i Bethesda. Mødet indlededes med Gudstjeneste i Holmens Kirke, hvor Biskop Rørdam lagde den kristne Menighed paa Sinde, at det var en Tjenergerning, den var kaldet til at udføre.

Professor P. Madsen aabnede Mødet i Bethesda og udtalte bl. a. om de forskellige kirkelige Retninger, at enhver af dem havde sin Styrke og sin Gave, sin Svaghed og sin Begrænsning, men den ene kunde lære af den anden, og Tiden er ikke til kun at søge og se paa de andres Mangler. Der er én Gang bleven sagt om de kristne: se hvor de elsker hverandre; men denne fuldkomne Kærlighed kommer ikke, før vi kan se hinanden som Søkende i det samme Faderhus.

Pastor Dalhoff indledede en interessant Forhandling om „Børnenes Ret“ og begrundede den med, at enhver Sag, som angaar vort Folk og Menigheden, har Krav paa at komme frem.

Børn har Ret til ikke at blive vanrøgtede, og denne Ret er saa gammel som Kristenlivet. Kristus er „Børnevænnen stor, der bærer Barnet op til Gud paa Armen.“ Børn har Ret til at blive plejede og opdragede. Men ogsaa Samfundet og den kristne Menighed er stærkt interesseret i, hvorledes denne Opdragelse bliver. Nu tiden sætter en Kapital ind og saar det Frø, der senere skal bære Frugt. Samfundet er interesseret i, at det ikke bliver en vanrøgtet og svag, men en velopdragen, stærk Slægt; Menigheden i, at der virkelig bliver noget af de Børn, der er i den, at de kommer til at høre Herren til. Hvorledes staa det nu til hos os — staa det godt til eller ikke? Desværre. Der foreligger statistiske Beretninger, der viser saa ængstende, forfærdende Forhold, at Børneforbrydelser tiltager i en saadant Grad, at fortsættes der paa samme Maade, vil vi midt i næste Aarhundrede være naaet dertil, at hvert andet eller tredje Barn er inde paa Forbryderbanen.

Dommen skal begynde med Guds Hus. Menigheden har det store Ansvar, enhver først over for sine egne, at de lærer at lyde, lærer deres Pligter, dernæst over for de forkvælede. De gode Bestræbelser i enhver ny Bevægelse er derfor ogsaa rettet mod Børnene og deres Opdragelse.

Man har først mellem Børnehjem eller Plejehjem for de forsømte Børn; nu er man naaet til at sige baade-og. Vi behøver dem begge og vi trænger til flere. Man er ogsaa inde paa at støtte Enker, der viser sig at være gode Mødre og Opdragere; saa de kan beholde deres Børn hos sig; Menighedsplejen gaar ligeledes den naturlige Vej, at hjælpe de gode Hjem til at beholde deres Børn. Noget enestaaende for Danmark er de Bestræbelser, der gøres for at skaffe Feriebørnene Landophold, og det er en stor Ære for vor Landbefolkning, at den modtager alle disse Børn.

Men hvad Børns Arbejde i Fabrikkerne angaar, maa vi haabe paa Lovgivningsmagten. Børnene kan ikke selv gøre deres Ret gældende, Samfundet maa paatale den.

Børn, som slet intet Hjem har, er endnu mere at beklage. Og hvert 8de Barn i Landet — hvert 5te i København fødes udenfor Ægteskab. Vort Lands Ulykke er Usædeligheden og Brændevinen. Denne ødelægger mange Hjem, og Spørgsmaalet om at tage Børnene bort fra saadanne Hjem har været stærkt fremme. I England op søger man Børn, der lider ilde Medfart og straffer Forældrene. Barmhjertighed med Børnene kræver Ubarmhjertighed mod dem, som forsømmer dem. Krænkelse af Børnenes Ret medfører ubehagelige Følger — det ved man, og — Straffen hjælper. I Amerika var det „Selskabet til Dyrenes Beskyttelse“, der tog Børnenes Sag op; det er ikke umuligt, at det kan gaa ligedan hos os.

Kan der ikke ellers være Anledning til at tage det engelske Selskabs Gærning op — ikke efterabe det, men tage, hvad der passer for vore For-

hold? Vi maa ogsaa rette en indtrængende Anmodning til Ministeriet om at tage Hensyn til Kommissionens Betænkning af 1893, saa der kan blive noget udført.“

Efter dette Forsvar for de uheldigt stillede Børns Ret, talte Kandidat E. Hass om de velstillede Børns og rettede særlig sine Anker mod Hjemmenes Ligegyldighed, Skolens Overarbejde og Overkultur, den moderne Literatur, Udstilling af usædelige Billeder i Boghandlernes Vinduer m. m. Skolen er ikke slet, den har aldrig undervist saa interessant som nu, men Hjemmet har Ansvaret og Pligterne, som de tit svigter derved, at mange Forældre lader sig lede af forskellige Motiver ved Valget af Skole. Hjemmet har tit set Fjenden indenfor sin egen Dør, men har intet gjort. Kirkens Indflydelse er naaet meget lidt op i Samfundet. De fleste Hjem lever ikke paa nogen Livsanskuelse, men paa en Ligegyldighed; ogsaa i kristne Hjem finder vi Ligegyldigheden. Opdragelsen ligger dog som en Pligt for hvert eneste Hjem, Midlerne til denne Opdragelse kan være forskellige; Skolen er Hjemmets Tjenerinde.“

Herefter fulgte en meget livlig Forhandling med Anker mod Forlystelserne, som Børnene her har for Øje — og som ikke har god opdragende Betydning for dem, — med Forsvar for de enlige Børn, der, som Hydrengene paa Landet, er udsatte for andre Fristelser end Byernes Børn. Meddelelser fra Plejehjemsforeninger paa Landet, der har megen Lighed med det engelske Selskabs Virksomhed o. s. fr.

En enkelt Taler meddelte, hvorledes Mennesker kan være ulykkelige over ikke at vide, hvem der er deres Fader og Moder og han ønskede, at disse Forhold skulde forandres, saa Forældre maatte vedkende sig deres Børn og give dem deres Navn.

Professor Westergaard paatale „to dybe Huller i Lovgivningen“: Skolebørns erhvervsmæssige Arbejde (Møkedrenge, der maa sove ud i Skolerne) og Omsorg for Enkerne, den mest vanrøgtede og forsømte Stand i Samfundet.

Kirken og de rige — Kirken og de fattige.

Andendags-Mødet begyndte med Forhandling om ovennævnte Emne — indledet af Dr. Nørregård og Prof. H. Westergaard saaledes, at Dr. N. søgte at fremkalde Forstaaelsen, og Professor W. rejste Anklagen mod Kirkens Brøst.

„Gud vil, at alle Mennesker skal komme til Sandhedserkendelse — alle. — Kirken er baade for de rige og for de fattige. Herren og hans Apostle havde dog mere med de fattige at gøre end med de rige — de forkyndte dem det glade Budskab. De vise, de mægtige — de, der var noget i Israæl, havde ikke videre Brug for Kristi Evangelium — de, der havde Brug for det, var de fattige. Lettere kan en Kamel gaa gennem et Naaleøj, end en rig give Afkald paa, hvad han har. (Ved et „Naaleøj“ forstås den snevre Indgang som fandtes i hin Tids Bygninger ved Siden af Byporten — det var ikke umuligt — men vanskeligt for en Kamel at komme der igennem. Byrderne maatte læsses af den og saa maatte den ned paa Knæ, hvorefter den blev trukket gennem den snevre Aabning.) Et Menneske derimod har sit fri Valg, han raader for sin egen Skæbne.

Udbyttet af Herrens og hans Apostles Virksomhed blev da uimodsigeligt dette, at der ikke blev mange rige og ansete, der vilde have med ham at gøre, men overmaade mange fattige.

Er det mon anderledes nu? Er det bleven lettere for den rige at aflæsse sine Byrder for at komme igen, „Naaleøjet“? Er den Omdannelse sket, at de rige vil have med Kristus at gøre — de fattige ikke? Det ser saadan ud, som om Kirken er uden for riges, og de fattige bliver uden for Kirkeporten.

Er det saa? — Det er ikke saadan, men det ser saadan ud.

Udviklingen har ført med sig, at Præsterne har følt sig meget nøje knyttede til Statsmagten; de kristne og deres Talsmænd følte sig forpligtede til at holde fast paa denne Statsordning og stillede sig fjendtlig til alle Bevægelser, der nede fra kom som Opposition til denne Statsmagt og Kirke.

Der er Skyld paa begge Sider. De rige og mægtige, der holdt sig til Statsmagten, vilde ikke se, hvad der gik for sig — fristedes til at lulle sig selv i Dvale med et: alt er Guds Ordning. De fattige samlede hele Begæret om at faa Kaarene i denne Verden ændrede — den evige Herlighed blev for dem noget, der ikke ændredes. — Det lader sig ikke nægte, at dette dobbelte Forhold blev vanskeligt, — Præsterne fristedes til at bøje sig for den, der havde Magt, blev tilbøjelige til at lade de fattige blive staaende i Døren, mens kun de rige kom indenfor, tilbøjelige til at bruge haarde og strenge Ord til den ene Side, men ikke til den anden.

Evangeliet er givet til alle, men kun tilgængeligt for dem, der vil lægge deres Byrder ned og lade Kristus drage dem til sig. Fattigdommen alene bringer heller ingen ind i Gudsriget. Men gør den kristne Menighed sin Gerning og siger Sandheden uden Persons Anseelse, vil det som i Apostlenes Dage blive de fattige, der samtidig lytter til Guds Ord og giver deres Hjertet til Gud.

Hvorledes Forholdene end udvikler sig — der er jo Spaadomme, der siger, at Frafaldet skal blive stort: en rig Verden, der vrager Guds Rige, fordi det er for fattigt; — hvad der kan gøres for at mildne og bøde paa de store Brøst — det skal gøres. Og vi har den store Trøst for den kristne Menighed, at hver den, der er af Sandhed, skal høre Guds Røst, den gode Hyrdes Røst, han leder sine, og maatte vi da fra vor Side kunne gøre vort: bøje Sindene mod Gud og skride frem i Retsindighed.“

Prof. Westergaard vilde „fejfe Stien ren“ for de kristnes Dør. Det er ikke altid let at opretholde det Lighedsprincip, at det ikke er Højhed og Magt, det kommer an paa, men at føle sig rig ved at være af de udvalgte, at leve efter Herrens Lov, hvor Medlemmerne tjener hverandre.

Hvad maa de første kristne ikke tænke om os, om de kunde se, hvorledes det nu staaer til? — De har adlet Arbejdet og udslettet Standsforskelle. Vi har nu i Tusindt Aar været under Kristendommens Paavirkning, — hvor meget videre maa vi da ikke kunne være naaet? Hvad maa de tænke om os? De store Skarer vender sig bort fra Kirken, der for dem staaer som de riges og mægtiges Institution.

Mon de ikke vilde tænke, at der var noget i Vejen med vor Kristendom?

Hvorledes er Tilstanden i de store Byer? Hvad gør Kirken her i København for de fattige? Folk strømmer ind, nogle staaer, andre sidder, imellem er der tomme Stole — lukkede Stole. Den rige kan betale for at sidde, den fattige kan se, hvor han kan staa. Man siger, at Kirken kan ikke undvære Stolestaderne, — vi siger, Kirken har ikke Raad til at skramme de fattige bort. Hvad vilde de første fattige sige om os, — vi, der har saa mange rige og mægtige iblandt os?

Og i andre Forhold. Hvor ofte maa de fattige ikke føle sig overset og glemt?

Hvorledes bliver Kirkens Lighedslov gennemført ved Daaben? Vi har noget, der hedder „fri Daab“, og vi har noget, der hedder „fri Jord“. Naar en Mand kan gaa fra den ene til den anden og godtgøre, at han ikke har Raad dertil, kan han opnaa fri Daab — blive fri for at betale for at faa sit Barn døbt, disse Blodpenge.

Massedaab og Bunkerbrylluper er de fattiges. — Fri Jord kan endelig opnaas tilsidst, — ikke en hel Grav, ikke 3 Alen Jord til hver, men i Bunke — saa tæt til hinanden som muligt; de rige faar saa megen Jord, de betaler. Hele denne Takstinstitution kan kun være til ubodelig Skade for Kirken selv. Det sidste store Af-

snit af Jordelivet: Døden, udsletter end ikke Standsforskellen. — Det ser ud, som Kirken mange Steder arbejder, som om der var Standsforskel ogsaa i Himlen.

Er det ikke Mangel paa Tro, naar man siger, at Kirken ikke kan undvære alt dette? Mangel paa Tro til at tage Gud paa Ordet. Det er dyrekøbt, naar Kirken ikke har med de fattige at gøre. Kirkens Ære kræver, at det bliver anderledes. Guds Ære kræver, at alle stilles lige inden for Kirken. Klassemodsatningen maa forsvinde, Forargelsen fjernes.“

Efter Prof. Westergaards Foredrag fulgte en meget livlig Forhandling. Man fandt Prof. Westergaards Fremstilling saa ensidig, „saa end ikke Socialdemokratiet vilde rette stærkere Anker mod Kirken.“ Ansvaret maatte lægges paa dem, der havde Magten, og ikke paa Præsterne. Man mener, at Præsterne er paa „fast Gage“, men de faar jo netop, hvad de skal leve af, gennem denne „Takstinstitution“, Præsterne skulde sikkert ikke have noget mod en Forandring heri. Det havde været ventet, at Prof. Westergaard vilde paavise, hvorledes det kunde blive muligt at vinde Forstaaelse i de fattiges Foreninger, og hvorledes det i det hele kunde blive anderledes.

Flere Præster var saa langt fra at staa fjernt fra de fattige, at de tvært imod havde deres virkelige Gerning blandt disse — og de blev velvillig modtagne, hvor de kom.

Der er Kritik nok over for Socialdemokratiet fra alle dem, der ikke er udgaaet fra fjerde Stand. Viste man derimod Forstaaelse for denne Stands Krav, vandt man dens Tillid. Den har staaet ene, derfor ser den nu med Mistillid til alt, hvad der gøres fra Kirkens Side. Vil vi bekende Kristus alle Vegne, trænger vi til Forstaaelse for meget af det, som har bevejst Tusinder af Mennesker, og som ikke kan være Usandhed altsammen.

Det er næppe Tilfældet, at det særlig er den fattige, fjerde Stand, der egentlig staaer fjendtlig over for Kirken, det er snarere tredje Stand: Haandværkerne. Fristelsen for de rige er Trygheden, Fristelsen for de fattige er Begæret. Men selv opad i Samfundet synes Trygheden at svinde; man er ikke længer saa sikker paa Rigdommen. Det er dog utilbørligt at Kirken at gøre denne Forskel paa fattig og rig, at give de fattige Ret til at sige: vi bliver ikke behandlet ens. Dette med „fri Daab“ og „fri Jord“ er afskyeligt. Hvorfor er der ikke sørget for, at det er de riges Plads, der er bleven „fri Jord“ — fordi de har betalt den. „Gid der maa rejse sig en Harme mod hele denne Takstinstitution, der tvinger de fattige sammen i Bunke.“

Der er heller ingen Tvivl om, at meget af den Gudfrygtighed, der vises af de rige er uægte, er et Skin, som der skal lugges igennem; al den Boleri er utilstadeligt saavel opadtil som nedadtil. Vi skal ikke spille Komædie for at vinde Indgang for Evangeliet, men vi skal lære at forstå den Spænding, vi har i Samfundet, at den ikke alene hænger sammen med Nøden, men med hele den sociale og politiske Udvikling.

Indvalidepension for Sygeplejersker og Lærerinder.

I et engelsk Blad har jeg læst om en Sygeplejerske, der i Udøvelsen af sin Hospitalsgerning blev angreben af Skarlagensfeber, som efterlod en kronisk Nyrebetændelse, der ifølge en Erklæring fra Overlægen efter al Sandsynlighed vilde gøre hende uskikket til Hospitalsarbejde i Fremtiden. Hospitalsbestyrelsen besluttede da foreløbig for et Aar at tilstaa hende en Pension paa 1 Pund Strl. om Ugen; efter et Aars Forløb skulde Sagen optages til fornyet Drøftelse.

Hvorledes vilde vore Myndigheder stille sig i et lignende Tilfælde?

Jeg sætter, at en Lærerinde under sit Arbejde paa Skolen, eller en Sygeplejerske paa Hospitalet erhverver en Gigtfeber eller Tuberkulose, Skarlagensfeber eller Difteri. Vil hun i saa Fald faa Pension, selv om hun hverken har gjort 25 eller 15 Aars Tje-